

Byggnadsminnesförklaring av Hallsbergs lokstation, Hallsberg 5:7, Hallsbergs kommun.

Denna PM har upprättats för att tydliggöra innebörden av byggnadsminnesförklaringen, och Länsstyrelsens syn på eventuellt kommande frågor om förändring av byggnadsminnet i strid mot skyddsbestämmelserna.

En byggnadsminnesförklaring syftar till att skydda, vårda och utveckla kulturhistoriska värden. Kulturmiljövårdens uppdrag i samhället är inte inriktat på att betrakta kulturmiljöer som någon form av museer. Även värdefulla kulturmiljöer – som byggnadsminnen – måste kunna brukas och utvecklas, och vara till praktisk nytta för ägaren. Att bevara kulturhistoriska värden behöver inte stå i konflikt med praktiska behov. Nödvändiga förändringar kan göras så att det kulturhistoriska värdet inte minskas, om de görs på ett genomtänkt och varsamt sätt. På så sätt skapas förutsättningar för en långsiktigt hållbar förvaltning av kulturmiljön. En byggnadsminnesförklaring utesluter alltså inte framtida förändringar av byggnadsminnet. Länsstyrelsen kan alltid, med stöd av 3 kap 14 § kulturmiljölagen, lämna tillstånd att ändra ett byggnadsminne i strid mot skyddsbestämmelserna. Det är vanligt att Länsstyrelsen lämnar sådana tillstånd. En sådan tillståndsprövning handlar oftast om en process, med inriktning på att finna en för byggnaden optimal lösning av ett funktionellt behov.

Med undantag av Vattentornet (4) och Förrådsbyggnaden (5), så har byggnaderna förändrats i varierande grad. Under åren 1957 – 1958 gjordes t.ex. en begränsad tillbyggnad av Östra lokstallet. I övrigt har förändringar gjorts främst av tak- och takmaterial, fönster och dörrar.

Den genomarbetade tegelarkitekturen som präglar och förenar de övriga tre byggnaderna – Östra lokstallet (1), Överliggningshuset (2) och F.d. Lokverkstaden (3) – är däremot mycket välbevarad. Det är därför viktigt att ta fasta på den karaktären vid framtida vård och underhåll av byggnaderna. Att återgå till ursprungliga utföranden är en grundläggande målsättning inom den antikvariska byggnadsvården. Det bör också naturligt för den här miljön. Mot bakgrund av de förändringar som skett, och ändrade funktionella behov i framtiden, kan det här sannolikt bli fråga om att hitta lösningar som generellt sett bättre harmonierar med byggnadernas stil och karaktär. Det handlar om material och utföranden som kanske inte alltid är de ursprungliga, men som är lämpliga för att återge miljön sin mer sammanhållna karaktär.

Funktionen kan också vara en del av det kulturhistoriska värdet. Det gäller främst byggnader som kontinuerligt använts för sin ursprungliga funktion sedan de uppfördes. Hallsbergs lokstation är ett sådant exempel. Den har använts för järnvägstrafik kontinuerligt sedan den byggdes. Funktionen är därför en viktig del av det kulturhistoriska värdet. Det är därför betydelsefullt att den också nu och i framtiden kan fungera praktiskt för järnvägstrafikens behov, och samtidigt också för nya användningsområden. Det kan leda till krav och önskemål om förändringar och andra funktionella anpassningar. Det är Länsstyrelsens ambition, att – utifrån kulturmiljölagens bestämmelser – medverka till att nödvändiga förändringar och anpassningar ska kunna göras, så att Lokstationen i Hallsberg ska kunna behålla sin

nuvarande användning, och på lång sikt kunna användas som en attraktiv och funktionell del av järnvägs miljön i Hallsberg.

Raoul Hjærtström